

NACZELNE DOWÓDZTWO W. P.
(SZTAB GENERALNY)

Oddział II Informacyjny

Ew./3. № 40178 /II

7/9
Poczta polewa Nr. 53.
Warszawa, dn. 2.IX. 1920 r.

47073
adh

TAJNE

Do

Adjutantury Generalnej Nacz. Wodza.

W załączeniu przesyła się raport Attaché wojskowego
P.P.w Wiedniu za Nr. 16. z dnia 9.VIII.b.r., podający poło-
żenie ^wAustrji i S.H.S., oraz sprawy ukraińskie w Wiedniu.

1 Załącznik:

Otrzymują: Adj. Gen. N. Wodz., M. S. W. Od. II. Szt., M. S. Zagr.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

l. Dz. 47073 dnia 2.IX. 1920 r.
1. załącz. Wydział

Szef Oddziału II.

W. z. Matuszewski m.p.

ppułkownik p. d. Szt. Gen.

Za zgodność:

[Handwritten signature]

INSTITUTE
ARCHIVES
New York

334

POSELSTWO POLSKIE
w WIEDNIU.
ATTACHE WOJSKOWY.

Poufne!

R a p o r t Nr.16.

Wiedeń, dnia 9 sierpnia 1920.

nr. *J. K...*

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

S. H. S.

na podstawie raportu tutejszego biura wywiadowczego węgierskiego wysłanego do ministerstwa obrony krajowej w Budapeszcie.-

⟨Rozszerzane przez prasę wiadomości o rzekomych przygotowaniach wojennych Jugosławji⟩ o podniesieniu stanu wojska, o nowych powołaniach w Jugosławji ⟨ze względu na możliwe zatargi wojenne państwa S.H.S. z Włochami, bynajmniej nie odpowiadają prawdzie⟩. Owszem przeciwnie państwo S.H.S. stara się za wszelką cenę uniknąć najmniejszych scysji z Włochami. Dotychczasowe bowiem wyposażenie wojenne armji jugosłowiańskiej wykazuje liczne braki, aby mogło iść w zawody z dobrze zaopatrzoną zwłaszcza = artylerją włoską. Brakuje bowiem Jugosławji po największej części dział średniego i większego kalibru.

Również jest nieprawdą aby miało miejsce podsuwanie większych oddziałów zbrojnych na granicę Jugosłowiańsko-włoską.

Wszystkie te pogłoski powstały wskutek różnorodnych zarządzeń wydanych przez władze wojskowe, celem przeprowadzenia rejestracji, wszystkich zdolnych pod broń, jak również zaprowadzenia ewidencji materiału konnego, mogącego ewentualnie być użytym dla celów wojskowych. W tym też celu ustanowiono ruchome komisje kontrolne, które jeżdżąc od gminy do gminy wciągały do ewidencji wszystkie osoby, które już wysłużyły przy wojsku, jak również obowiązanych do stawienia się pod broń. Oprócz tej działały

jeszcze liczne komisje asenterunkowe i musterunkowe dla stwierdzenia ilości koni zdalnych dla wojska, gdyż dotychczas władze wojskowe pod tym względem nie posiadały żadnych dat statystycznych.

↳ Zarządzenia te wydane zostały nie ze względu na możliwość wojny z Włochami, ale celem planowego przeprowadzenia ~~prze~~ reorganizacji armji jugosłowiańskiej, któraby królestwo S.H.S. mogła postawić w rzędzie państw pierwszorzędnych. ↳ Na przyszłość więc cała siła zbrojna w czasie pokoju ma się składać z 17 dywizji piechoty, czyli że na każde 700.000 mieszkańców przypadałaby jedna dywizja. W dawnej monarchji austriacko węgierskiej na 1 milion mieszkańców przypadała dopiero 1 dywizja. ↳ Na stopie wojennej ilość dywizji zostałaby więcej niżeli pokojowa, gdyż na ten wypadek planowane jest wystawienie 53 dywizji piechoty i dywizji kawalerji.

Naczelne stanowiska w armji są obsadzone jak następuje:

Pułk. Trifunović szef sztabu generalnego,

Pułk. Jovanović, szef oddziału operacyjnego przy
sztabie generalnym,

Pułk. Nikolajević, szef oddziału wojenno historycznego przy sztabie generalnym.

Niejaki kapitan armji jugosłowiańskiej Svetozar Bečić został skompromitowany przed Serbami wskutek jego stosunków jakie utrzymywał z partją ludową w Krocacji. Z tego też powodu zostało wdrożone śledztwo przeciw niemu. On jednak aby się mógł rehabilitować, prosił o przydział do służby wywiadowczej. Dla powierzonych mu zadań otrzymał 4.000 dynarów zaliczki od szefa oddziału operacyjnego, Jovanovića, z którymi te pieniądze zniknęły bez śladu.-

U K R A I N A.

W Wiedniu mają się obecnie odbywać narady polityków ukraińskich w sprawie tworzenia rządu Ukrainy Galicyjskiej. W tej sprawie miał już konferować Prezydent Dr Pietruszewicz i poseł zachodniej Ukrainy Dr Singalewicz w czasie ostatniej bytności w Pradze z tamtejszymi przedstawicielami państw koalicyjnych.

Zdaje się, że Dr Pietruszewicz w czasie swych narad z angielskimi mężami stanu w Londynie zyskał ich przychylność dla sprawy ukraińskiej i rząd angielski popierać ma obecnie kwestję niepodległości zachodniej Ukrainy, a nawet do tego planu, który ma być tylko prowizorycznym załatwieniem miał uzyskać zgodę Francji.

Dr Singalewicz w rozmowie z pewnym moim zaufanym wyraził się, że przyznanie niepodległości Galicji wschodniej dlatego jest tylko prowizorycznym, ponieważ Galicja wschodnia ma być niejako piementem dla stworzenia wielkiej Ukrainy.

W obecnych stosunkach zdaniem Dra Singalewicza ^{trudno} byłoby uzyskać niepodległość całej wielkiej Ukrainy, a to z dwóch powodów. Po pierwsze ponieważ bolszewicy prowadząc obecnie wojnę wyzyskują chęć oderwania się poszczególnych krajów od wielkiej Rosji dla obudzenia w narodzie rosyjskim patryjotyzmu i zapału wojennego, zaś po drugie ponieważ Francja, której była Rosja Miljardy dłużną, przed spłaceniem tych długów przez obecny rząd bolszewicki o stworzeniu niepodległej wielkiej Ukrainy nic wiedzieć nie chce.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

Obecnie prawie cała Ukraina znajduje się pod rządami sowieców i w ostatnich czasach miał nastąpić rozłam w ukraińskiej partji komunistycznej. Gdy bowiem Rakowski jest zwolennikiem zupełnego połączenia Ukrainy z wielką Rosją bolszewicką - to Winniczenko chce utworzyć w Charkowie nowy rząd, który jakkolwiek oparty na zasadach bolszewickich - jako pierwszy warunek postawiłby oderwanie się Wielkiej Ukrainy od Rosji i jej zupełną niepodległość.

W sprawie tworzenia nowego rządu ukraińskiego dla Galicji wschodniej w Wiedniu wiadomem mi jest na razie tylko to, że na ministra narodowej propagandy upatrzony jest Dr Kość Lewicki, były poseł do austriackiej rady państwa.

Głównodowodzącym wojsk ukraińskich w Galicji wschodniej ma zostać Gen. Grekow, który w ostatnich dniach ze Styryji i Jugosławji do Wiednia przyjechał i mieszka w IV obwodzie Schaumburgergasse 18/5.

Brygada ukraińska w Deutsch-Gabel (Jablonna).

Oficerowie i żołnierze tej brygady zostali w ostatnich czasach przez władze czeskie rozbrojeni i internowani. Nastąpiło to jednak nie z powodu ewentualnych nieporozumień z czeskim rządem, lecz dlatego, że Czesi z powodu zapowiedzianego przybycia do Deutsch-Gabel koalicyjnej komisji kontrolnej te zarządzenia, ^{zasiadaniem} zmuszeni ^{prawnem} międzynarodowem o przebywaniu oddziałów zbrojnych na terytorjum obcego państwa wydać musieli. ^{to jest} ^{też} ^{wymaganiem}

A U S T R J A.

Na wiosnę 1920 r. udał się Dr. Renner po raz pierwszy do Pragi celem nawiązania rokowań natury wojskowej. Uczynił to ulegając silnemu naciskowi grupy socjalno radykalnej Dra Bauera, pod którymto wpływem rząd wiedeński znajduje się dotychczas. Jako pozór do tej podróży służyć miało rzekome zagrożenie granic wschodnio austriackich przez węgierską armję Horthy.-

Austria Dzięki niedyskrecji pewnych organów rządowych udało się partji chrześcijańsko socjalnej wy dostać kopię układu wojskowego zawartego z rządem czeskim podczas pierwszego pobytu Dra Rennera w Pradze.

Układ ten miał brzmieć: Niemiecka Austrja będzie dostarczać broń i amunicję Czecho-Słowacji, podniesie produkcję fabryki broni w Steyer. Na wypadek wojny z Węgrami skoncentrowałaby Austrja swoje wojska na granicy styryjskiej i w okolicy Wiener-Neustadt. Główne dowództwo jakoteż przestrzeganie wykonania rozporządzeń wojskowych pozostałoby w ręku Czechów.-

Ten kierunek polityki zachwał rząd austriacki do dnia dzisiejszego. W ostatnich tygodniach daje się zauważyć znaczne zbliżenie się Wiednia do Pragi. Linje wytyczne polityki tak gabinetu węgierskiego wiedeńskiego jak też praskiego, specjalnie w sprawach dotyczących Polski i Węgier pokrywają się w zupełności.

Austrja liczy się z możliwością napadu ze strony Węgrów, co by mogło za sobą pociągnąć także reakcję w stosunkach wewnętrznych. W powyższych przypuszczeniach utwierdza się Austrja pod wpływem faktów, które niedawno temu miały

miejsce jak n.p. przez Węgrów dobrze zorganizowany napad na austriacką miejscowość graniczną Fuerstenfeld skąd w autach wywieźli wszystką broń i amunicję w magazynach tej miejscowości się znajdującą. O powyższem świadczy także fakt, że Węgrzy starają się potajemnie zakupić i wywieść z Austrii większe ilości broni, w czem nawet mają być im pomocne podplacane austriackie rady żołnierskie.

WSPM

Chodzą również wieści, że Francja zezwoliła na podniesienie stanu armji Hothy do 400.000 ludzi, jak również w razie potrzeby obiecała dostarczyć wszelkiego rodzaju materiału wojenny. Dlatego też komunistyczne dzienniki wiedeńskie z niedowierzaniem zapatrują się na zazyłe stosunki posła francuskiego w Monachium, Dard'a z bawarskim prezydentem ministrów Kahr'em, którego tenże chce pozyskać dla swych planów, t.j. uzyskać pozwolenie na przeprowadzenie transportów przez Bawarję, Czecho-Słowację do Polski, jak również tą samą drogą dalej przez Austrię do Węgier. Czesci ze swej strony zaś obawiają się utraty Słowaczyny.

Ostatnią podróż do Pragi przedsięwziął Dr Renner na skutek pogłosek o mobilizacji we Węgrzech, celem zawarcia wojskowego sojuszu z Czechami, Serbami i Rumunami, aby z jednej strony Węgrów uczynić mniej niebezpiecznymi a z drugiej strony aby Polsce odciąć wszelką skądkolwiek spieszącą pomoc.

R

Obecnie zrezygnował Dr Renner ze swej orientacji gravitującej dawniej ku zachodowi; dzisiaj zaś rząd austr. wcale nie kryje się ze swymi żywymi sympatjami dla Dra Warszawskiego, podniecony do tego ostatniemi powodzeniami czerwonej armji na froncie. Sympatje te dały wyraz swój w aferze Bela Kuhn, jakoteż w całym szeregu zarządzeń, wzbraniających wytransportowanie jakiegokolwiek materiału wojennego z Austrii do Polski, a będące następstwem taj-

nych układów z Drem Warszawskim. Na przyjaznych stosunkach z sowietami zależy rządowi austriackiemu także i dlatego, aby w ten sposób przyspieszyć powrót reszty jeńców obywateli austriackich, znajdujących się jeszcze w znacznej liczbie w Rosji.

Na wypadek czynnego wystąpienia Węgier po stronie Polski przeciw bolszewikom, należy się liczyć z natychmiastowym strajkiem kolejowym w Austrii.

Prasa wiedeńska na ogół z wyjątkiem niewielu dzienników zajmuje nieprzychylnie stanowisko w sprawie polskiej. Ze swemi sympatjami stanęła po stronie bolszewików przyklaskując zamierzonemu pochodowi czerwonej armji na Lwów i Warszawę. Sytuację w jakiej się ostatniemi czasy Polska znajduje uważają za bez wyjścia, nie widząc dla niej już żadnego ratunku.

Obecnie jednak w obec znacznego polepszenia się naszej sytuacji na froncie zwłaszcza południowym, wiedeńskie dzienniki temu wcale nie mogą zaprzeczyć, ale starają się bolszewików w rozmaity sposób usprawiedliwić, co stanęło na przeszkodzie dalszemu pochodowi wojsk czerwonych, robiąc im nawet do pewnego stopnia wyrzuty dlaczego dotychczas nie zajęli jeszcze Warszawy, Lwowa et c., nie przyznając jednak słuszności faktom, że wstrzymanie nawały bolszewickiej nastąpiło tylko dzięki tężyznie naszej armji, zasilanej licznymi oddziałami ochotników.-